Lentoliikenne, kotimaan lentoliikenteen nykytila ja tulevaisuuden näkymät

Leena Sirkjärvi ja Timo Koskinen

Liikennejaosto 27.10.2016

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Lentoasemaverkosto

- Finavia Oyj:n ylläpitämä 22 lentoaseman verkosto toimii verkostoperiaatteen mukaisesti verkostona.
- Lentoliikenteen matkustajamäärät Suomen lentoasemilla ovat olleet keskimäärin kasvussa vuosina 2015 ja 2016.
- Asemien liikennemäärien kehitys on kuitenkin hyvin eriytynyt.

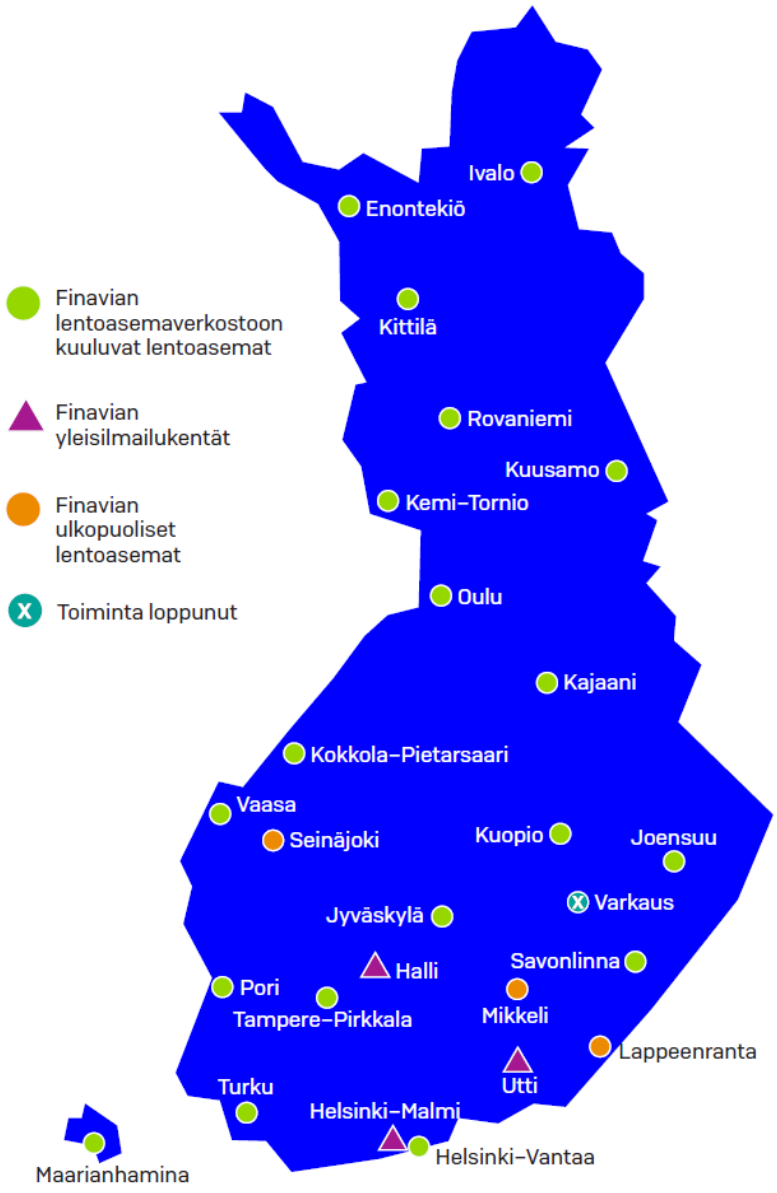

Lentoasemien matkustajamäärät 2015 (Finavia)

	12/15						Vuoden alusta					
	Kotimaa		Kansainvälinen		Yhteensä		Kotimaa		Kansainvälinen		Yhteensä	
	Matkustajat	Muutos-%	Matkustajat	Muutos-%	Matkustajat	Muutos-%	Matkustajat	Muutos-%	Matkustajat	Muutos-%	Matkustajat	Muutos-%
Helsinki	244 569	11,4	1 016 584	4,4	1 261 153	5,7	2 591 724	3,4	13 830 542	2,9	16 422 266	3,0
Enontekiö	0	/0	18 941	7,9	18 941	7,9	303	-1,0	21 087	10,0	21 390	9,9
Halli Kuorevesi	0	/0	0	/0	0	/0	0	/0	14	/0	14	/0
Helsinki-Malmi	0	/0	0	/0	0	/0	3	/0	14	/0	17	/0
Ivalo	18 749	8,5	22 554	28,6	41 303	18,6	123 272	4,4	31 936	29,8	155 208	8,8
Joensuu	9 863	5,6	148	-50,7	10 011	3,8	121 281	-3,0	12 445	-5,3	133 726	-3,3
Jyväskylä	4 235	92,5	148	-61,3	4 383	69,8	51 761	31,4	10 083	-38,2	61 844	11,0
Kajaani	7 328	36,7	61	-33,0	7 389	35,5	81 096	19,3	2 933	-24,3	84 029	16,9
Kauhava	0	/0	0	/0	0	/0	0	/0	0	/0	0	/0
Kemi-Tornio	4 042	-12,7	0	-100,0	4 042	-15,7	55 206	-4,3	1 136	-14,8	56 342	-4,6
Kittilä	19 568	1,3	47 599	14,5	67 167	10,3	140 831	-8,0	85 988	5,2	226 819	-3,4
Kokkola-Pietarsaari	6 039	81,3	1 087	18,3	7 126	67,7	69 534	43,4	18 505	-8,4	88 039	28,2
Kuopio	15 462	0,4	2 383	-10,4	17 845	-1,2	202 041	-8,9	30 226	-21,8	232 267	-10,8
Kuusamo	8 141	28,8	2 586	17,1	10 727	25,7	57 478	-8,5	11 427	7,4	68 905	-6,2
Lappeenranta	0	-100,0	0	-100,0	0	-100,0	586	80,3	35 206	-60,5	35 792	-60,0
Mariehamn	3 090	26,0	1 115	9,1	4 205	21,0	42 365	13,2	16 971	15,8	59 336	13,9
Oulu	70 265	15,4	5 827	-32,1	76 092	9,6	890 609	7,3	92 114	-29,5	982 723	2,3
Pori	0	-100,0	270	-74,6	270	-75,2	543	-92,7	10 523	-40,1	11 066	-55,7
Rovaniemi	50 719	9,7	43 290	22,2	94 009	15,1	404 712	7,6	73 635	7,7	478 347	7,6
Savonlinna	882	/0	4	/0	886	/0	11 002	51,5	2 531	-20,8	13 533	29,4
Tampere	6 567	-3,4	6 252	-57,7	12 819	-40,6	89 938	-3,6	267 144	-16,3	357 082	-13,5
Turku	7 256	-12,4	16 826	19,1	24 082	7,5	102 095	9,7	210 010	2,6	312 105	4,8
Utti	0	/0	0	/0	0	/0	2	/0	8	/0	10	/0
Vaasa	13 310	-0,1	9 119	-9,6	22 429	-4,2	162 864	-11,6	119 573	-15,5	282 437	-13,3
Varkaus	0	/0	0	/0	0	/0	0	-100,0	0	-100,0	0	-100,0
YHTEENSÄ	**490 085**	**11,2**	**1 194 794**	**4,1**	**1 684 879**	**6,1**	**5 199 246**	**3,3**	**14 884 051**	**1,5**	**20 083 297**	**2,0**

Valtion tuet Finavian verkoston ulkopuolisille asemille

- Finavia verkoston ulkopuolisten lentoasemien rahoitukseen on varattu 1 milj. euron määräraha. Tukea voidaan käyttää toiminta- ja investointimenoihin.
- Edellinen hakukierros järjestettiin keväällä 2016, jolloin tukea myönnettiin kolmelle lentoasemalle.
  - Lappeenrannan lentoasemalle 313 058 € ei-taloudelliseen toimintaan ja 686 342 € taloudelliseen toimintaan, edellyttäen että komissio hyväksyy tuen (notifiointi käynnissä)
  - Mikkelin lentoasemalle 315 795 € ei-taloudelliseen toimintaan (siirtomääräraha vuodelta 2015)
  - Seinäjoen lentoasemalle 150 000 € ei-taloudelliseen toimintaan (korotettu määräraha)

Finavian verkoston ulkopuoliset lentoasemat

- Lappeenrannan lentoasema
  - Lappeenrannan lentoasemakiinteistö ja lentoaseman liiketoiminta siirtyivät vuoden 2016 alussa Finavialta Lappeenrannan Lentoasema Oy:lle.
  - Lentoasema Oy on saanut heti käyttöönsä noin 300 000 euron osuuden valtionavustuksesta. Tätä osuutta avustuksesta käytetään muun muassa turvatarkastusten, lennonjohdon sekä palo- ja pelastustoiminnan toteuttamiseen. Noin 700 000 euron osuus avustuksesta on tarkoitettu liiketoiminnan kehittämiseen ja asiakastyöhön. Tämä avustuksen osuus vaatii vielä EU:n komission hyväksynnän. Prosessi on edelleen kesken.
- Mikkelin lentoasema
  - Mikkelin lentoasema on Mikkelin kaupungin ylläpitämä.
  - Reittiliikenne päättyi Mikkelin lentoasemalla vuonna 2005 ja siitä lähin lentoasema on palvelulla pääosin puolustusvoimia ja yksityis- sekä tilauslentoja
- Seinäjoen lentoasema
  - Seinäjoen lentoaseman toimintaa hoitanut Rengonharju-säätiö lopetti lentoasematoiminnan alkuvuodesta 2016 ja lentoasematoimintaa harjoittamaan perustettiin uusi yhtiö Seinäjoen lentoasema Oy.
  - Kyseessä on ns. kevytlentoasemamalli. Lentokenttäpalvelua tarjotaan kysynnän ja tarpeen mukaan.

Lentoreittien ostaminen julkisin varoin

- Lentoliikenne järjestettävä ensisijaisesti kaupallisin perustein
  - kansainvälistä yritystoimintaa ja tuki voisi vääristää kilpailua yritysten välillä. EU-lainsäädäntö lähtee markkinaehtoisuudesta.
- Tarkasteltava matkaketjuja ja liikennejärjestelmää kokonaisuutena
  - Julkinen palveluvelvoite voidaan asettaa, jos joukkoliikenneyhteyttä ei voida kohtuudella järjestää muulla tavalla.
- Reittejä voidaan ostaa EU-lainsäädännön mukaisesti asettamalla julkisen palvelun velvoite
  - EU:n lentoliikenneasetuksen N:o 1008/2008 16 artiklassa säädetään julkisen palveluvelvoitteen asettamisesta (PSO). Suomessa PSO:n asettamisesta lentoreiteille päättää Liikennevirasto Ilmailulain (864/2014) 65 §:n nojalla.
  - Palveluntarjoaja on kilpailutettava
- Myös yleisen EU:n valtiontukisääntelyn puitteissa mahdollista (de minimis - tuki)

Nykytila

- Suomen PSO-reitit:
  - Helsinki – Savonlinna (ostajana valtio + Savonlinnan kaupunki), -> nykyinen sopimus voimassa 22.12.2017 asti
  - Helsinki – Pori (ostajana Porin kaupunki), operaattori irtisanonut sopimuksen
  - Maarianhamina – Helsinki (Ahvenanmaan mkh)
  - Maarianhamina – Tukholma (Ahvenanmaan mkh)
- Budjettiin varattu nykyisellään 1MEUR lentoreittien ostoihin.
  - Matka-aika junalla tulee olla yli 3h ja turvataan erityisesti elinkeinoelämän tarpeellisia yhteyksiä
  - Kokonaisuudessaan Savonlinnan reitin ostoihin